

WONEN EN WERKEN IN EN RONDOM HET BAGIJNHOF

Het dagelijks gebeuren over dit oude stadsgedeelte in de jaren 1956 tot 1960.

Het was een gezellige en levendige buurt, waar iedereen elkaar kende en waar ons land na de crisis en bezettingsjaren met hard werken zich inzette tot herstel en een goede toekomst.

Daar was op de hoek van Bagijnhof-Torenstraat het winkelwoonhuis van schildersbedrijf Vermeulen, waar moeder Vermeulen het kleine winkeltje beheerde. Zij verkocht busjes verf, kwasten, klompen en ansichtkaarten. De stalenboeken, om een nieuw behangsel uit te zoeken, gingen mee naar huis. De broers Henk en Guus Vermeulen leverden vakwerk, het was zo vlak na de oorlogsjaren, dat veel gebouwen en woningen aan een verbeurt toe waren. Wel moest je rekening houden, dat er nog weinig te koop was, textiel was deels nog met distributiepunten te verkrijgen. Over textiel gesproken, tegenover de schilder was de winkel van Anton Dudink. Met werkkleding, truien, ondergoed, maar ook stoffen om kleding te maken. De huisvrouwen waren handig met de hand- of trapnaaimachine, maar van een zigzag- of een lockmachine had men nog niet gehoord! Zelfmaakmode dus, maar veel lieten ook hun kleding maken door een naaister.

Schuin tegenover fa. Dudink woonde de gezellige familie Beek, die wel van humor hielden. Vader Beek en zoon Jan, die nog thuis woonde, hadden een timmerbedrijf, hun werkplaats hadden zij op de hoek van het Van Houweningepark.

De zussen Beek, Maartje, Co en Fien, woonden ook thuis. In het kleine zijkamertje met het raam aan de straatkant zag je Fien Beek achter de elektrische naaimachine bezig, zij was coupeuse en had een uitgebreide klantenkring. De klanten kwamen daar aan huis de kleding passen, waarna Fien dan het verder afwerkte en thuis bezorgde. Zij maakte ook mooie bruidsjurken.

De zorg voor gezin, huis en moeder was aan zus Co toevertrouwd. Maartje Beek was kraamverzorgster, zij was eigenlijk weinig thuis, veel kinderen werden geboren (babyboom), veel werk dus voor zuster Beek, die altijd goedlachs was en een reuze verzorgster voor moeder en kind met 8 volle dagen kraamhulp!!

Tegenover de familie Beek in de Torenstraat was ook de slagerij van Grooteman. Vlak naast het pandje en poort van het voormalig weeshuis, daar woonden broer Piet Grooteman en de zussen Gré en Annie. Gré had de leiding. Aan het hakblok maakte zij bestellingen klaar. Slagerij Grooteman verkocht heerlijke bloedworst, waarvan het recept geheim is gebleven. Annie en Piet bezorgden de bestellingen bij hun klanten thuis en altijd lopende, met gepast wisselgeld in de knip!

Onder het weeshuispoortje door, waar op de binnenplaats de statige stoep met de prachtige deur, die toegang gaf in bejaardenhuis "Levensavond". Huize "Levensavond", waar ook zelfwerkzaamheid regel was.

De keuken was onderin het gebouw, een etenslift bracht de maaltijden naar de eetkamer en woonkamertjes. Het personeel verzorgde de bewoners en zieken op hun kleine kamers. Op elke verdieping in de gangen was één toilet aanwezig.

*De statige ingang van huize "Levensavond".
Foto: eigendom mw. C. de Vries-Popma.*

De dagelijkse wasbeurt gebeurde in de kamer, het waswater in de emaille wasteiltjes, waarschijnlijk zal er wel een badkamer in huis zijn geweest? Achter het gebouw aan de Muntstraat was een badhuis, op vrijdag- en zaterdagmorgen open voor de bevolking. Er werd veel gebruik van gemaakt, veel gezinnen hadden nog geen bad of douche in huis.

De Breedstraat met het kleine kleuterschooltje en de mooie lindebomen, waar het heerlijk spelen was. De Heerensteeg met de weduwenhuisjes en daar op de hoek van de Kerksteeg woonde Betje Zwart met haar moeder. Betje was huisnaaister en had haar klanten zelfs in Opperdoes en Twisk, waar zij lopende naar toe ging. Zij nam de maat van haar klanten op, de stof voor blouse, japon of rok verpakt in stevig gebonden papier en weer blij terug naar Medemblik. Onderweg naar huis liep zij altijd te neuriën, behalve als zij iemand onderweg ontmoette.

Bewondering voor deze vrouw, die nog met de handnaaimachine, vooral voor de oudere dames, de kleding maakte. In één van de weduwenhuisjes woonde ook Guurtje Water, zij was ook behulpzaam bij bevallingen en kraamzorg. Een tevreden en lieve vrouw, die hard moest werken voor haar bestaan en dan was er ook nog mw. Sambrink-Sanderik, de kostersvrouw. Zij was ook thuis in de kraamzorg, zij woonde met haar man in een leuke woning op de hoek van de Kruisstraat-Breedstraat.

*Garage Botman, postkantoor, textielzaak Poggeman (v.l.n.r.).
Foto: eigendom mw. C. de Vries-Popma.*

Het postkantoor aan het Bagijnhof, het mooie pand, waarin dhr. en mw. Leeuwerik in de riante woning boven het kantoor woonden. Dhr. Leeuwerik was directeur van het PTT-kantoor en beheerde de gang van zaken, zoals belastingbetalingen, uitkeringen van kinderbijslag, postwissels, innen en uitkeringen van Raad van Arbeid en het regelen voor het gebruik van de inpan-dige telefooncel en weer afrekenen aan het loket, geen wonder, het was er altijd druk, eigenlijk onvoorstelbaar!

Links van het postkantoor was garage Botman (nu De Marskramer). De familie Botman woonde boven de garage, de benzinepomp was tegen het Van Houweningepark geplaatst.

Rechts van het postkantoor de mooie textielzaak van de familie Poggeman. Zelfs voor woninginrichting was ruime keus. Dhr. en mw. Poggeman waren in die tijd deftige mensen en woonden boven de zaak, ook jufvrouw Dina Poggeman bewoonde er een appartement.

Ernaast was een klein woonhuis van moeder en dochter Geusebroek, hun voormalige smederij was aan de overkant. Fien was kleuterleidster van het Nuts-kleuterschooltje aan de Breedstraat. Zij was een bijzondere dame, in toneelspelen was zij goed thuis, zowel in dames als in herenrollen muntte zij uit! Ook in gymnastiek blonk zij uit, een spagaat maken was géén punt. Op bepaalde dagen, bijv. de zomemarkten, werkte zij met elan mee aan modeshows en droeg zij opmerkelijke kleding.

Tegenover Poggeman, hoek Van Houweningepark, de ijzerwinkel van Dirk de Reus. In het mooie pand, waar ook huishoudelijke artikelen, serviesgoed en bestek werd verkocht. Achter in de winkel was ook speelgoed te koop. Oma de Reus en haar dochter Jansje haalden de contributie op voor de algemene begrafenisvereniging, wat een baan, want soms moesten de dames voor een tweede keer terug om de centjes te innen!

Zoon Piet de Reus en zijn gezin woonde ook boven het winkelpand, hij was post- en telegraafbesteller en was, als bijbaan, aanzegger voor de begrafenisverzekering. In zijn dragerskostuum bracht hij huis aan huis, namens de familie, de mededeling van het overlijden van een bewoner uit de buurt.

Ook koster Wester was aanzegger, hij vertegenwoordigde de Katholieke Vereniging voor deze familiegebeurtenissen.

De smid Harm van de Wetering had zijn smederij naast de Reus, jammer genoeg is dit verdwenen. Het lage, oude gebouwtje had iets gezelligs. Voor op de straat lag ijzer opgeslagen, de handkar en de deur van de smidse open, waar je van de ochtend tot laat in de middag het smidsvuur zag branden met een bepaalde geur van brandstof en gloeiend ijzer. De smid was na het sluiten van zijn bedrijf nog lang een vaste medewerker op de zomermarkten, waar hij zijn smidsambt uitoefende. Er was vlak tegenover nog een smid werkzaam. Smid Schuitemaker had daar zijn winkel, er werden o.a. fietsen en onderdelen verkocht, het pand ernaast was de smederij.

*Links: firma de Reus, smederij v.d. Wetering en de Scalabioscoop.
Foto: eigendom mw. C. de Vries-Popma.*

In deze kleine ruimte stond de travalje, een stevige stelling van houten palen waarin de paarden werden beslagen. Er werden hoefijzers gesmeed, want paarden waren nog volop in bedrijf zowel in de akkerbouw in de Wieringermeer als bij de veehouders in en rondom Medemblik.

Smid Schuitemaker was, net als collega van de Wetering, ook handig in het maken van kachelpijpen en ellebogen voor de kolenkachels. Een praatje of grap, daar hield Schuitemaker wel van!

Aan de overkant de viswinkel van Steketee, die voor zijn klanten al héél vroeg verse vis ging halen uit Den Oever. De gevangen bot uit het wad werd dan direct bij de klant thuisgebracht.

Wat was dat heerlijk, vers gebakken vis en toen was de vis niet duur. Vrijdags was vooral in de katholieke gezinnen de vis als dis. Niet lang daarna was Wim Manshande visverkoper in deze zaak.

Bloemenzaak Brakeboer, naast de viswinkel, verkocht de bloemen per bos, een boeket werd niet zoveel verkocht en in de wintermaanden werden de kerstbomen op straat verkocht en in de winkel waren volop hulst en dennentakken te koop.

Later was daar de zaak van zoon Brakeboer, die een wasserette runde. De wasmachine kwam al meer op de markt, niet iedere huisvrouw had deze luxe. Wasdemonstraties en verhuur van wasmachines was aan de orde van de dag. Voor twee uren kon je van de elektrazaak aan de Westershaven een Bico-wasmachine huren, een snelwasser, wat niet bevorderlijk was voor je kostbare wasgoed.

De groenten- en fruitzaak van familie Arends, het woonhuis aan het Bagijnhof, de winkel op de hoek van de Kruisstraat. Vader Arends was dagelijks op pad om zijn handel uit te venten, mw. Arends runde de winkel. Zij had een groot gezin te verzorgen. Een aardige, rustige vrouw met een zware taak, want vooral in de wintermaanden was het géén pretje om in die koude winkel te staan.

De vader van mw. Arends, opa Veerman, was er veel, hij had een helpende hand in dit gezin. Als het rustig was en bij mooi weer installeerde hij zich buiten op de stoep, gezeten op een aardappelenkrat en keek naar het dagelijks gedoe op straat. Opa Veerman, een rasechte Volendammer, observeerde. Een opmerking van hem was: moet je groente hebben, geen uien kopen, daar krijg je kanker van! Wat bedoelde hij? Was het een waarschuwing of een grap?

Bakkerij Vijn zijn winkel was tegenover de groentezaak, de huisdeur en de bakkerij-ingang in de Kruisstraat. Alle Medemblicker bakkers bezorgden iedere dag hun brood aan huis, er rolden wat een karren door de straten van Medemblik, zeker tien warme bakkers waren werkzaam in het toen nog kleine stadje. De banketbakker Sybrandie was aan de Westerhaven met de mooie etalagekast.

Terug naar het Bagijnhof, de electra/radiozaak van de firma Gons tegenover bakker Vijn. De mooie elektrawinkel met daarachter woonhuis, werkplaats en garage. De televisie kwam op de markt en daarop speelde firma Gons in. Met belangrijke voetbalwedstrijden werd er ruimte gemaakt in de garage en was die toegankelijk voor de vele tv voetballiefhebbers, het zal wel een drukte zijn geweest! Nog lang niet iedereen had een kijkkast in huis.

Familie, burens, kennissen en buurkinderen met vriendjes waren welkom om te genieten van de vrolijke kinderprogramma's op de vrije woensdagmiddagen.

Medemblik, Bagijnhof met R.K. Kerk

Links: Electra Gons, Erker: drogist Serno, de toren van de Martniuskerk heeft nog een open karakter.

Foto: eigendom mw. C. de Vries-Popma.

Naast het pand van Gons was een tandartspraktijk, maar al gauw erna werd het pand gebruikt door het Arbeidsbureau. De familie Bakker woonde boven, dhr. Bakker speelde in zijn vrije tijd accordeon bij feestjes en partijen.

Dan drogist Serno. Dhr. Serno droeg, zoals het toen hoorde, een lange witte apothekersjas, dat straalde gezag uit. Je kon er voor tien cent je laten wegen op de grote staande weegschaal. De gewichtjes werden op de metalen maataanduiding verschoven om het gewicht te bepalen. Er kwamen toen nog niet zoveel pondjes door het mondje, dikkerds zag je niet veel, er werd weinig gesnoept, de centen waren nodig voor belangrijker zaken!

Dan was er ook waarschijnlijk het kleinste winkeltje in de stad van de gezusters Berkhout. Zij hadden een kleine bibliotheek van katholieke boeken. Voor het smalle raam lagen kerkboekjes, rozenkransen, wijwaterbakjes, prentjes en heiligenbeelden stonden stil in een hoekje. Eén van de dames was ook werkzaam als kraamhulp, zij liep heel moeïlijk, haar taak was zwaar voor zorg van moeder en kind.

En dan kwam de leuke winkel van de dames Dudink, zij verkochten géén hoeden en petten, maar wél dameskorsetten. In de winkelvakken lagen de smalle dozen, waarin verschillende maten van deze roze, katoenen correctiehoudende lingerie! Je kon voor ondergoed en babyuitzetten heel goed slagen. Opzij in de winkel was een kleine ruimte, waar tegen de sinterklaastijd een leuke hoek voor speelgoed was ingericht, vooral houten speelgoed, blokkendozen, poppen en rieten poppenwagens, bakjes enz. De dames gingen met hun tijd mee, waarbij geduld en vriendelijkheid hoog in het vaandel stonden.

Het oude "Martinus", iets verderop, het vroegere katholieke bejaardenhuis werd bewoond door gezinnen, die in appartementen woonden, mensen met een kleine beurs woonden er ook veel, het was nog een arme tijd en de uitkering van de noodwet Drees bracht voor de ouderen een uitkomst. De mensen waren tevreden, er was veel saamhorigheid. Er werd in Medemblick hard gewerkt om zich na moeilijke jaren te herstellen, in het Plan West werden nieuwe straten en woningen gebouwd, ondanks al het werken was de woningnood nog hoog.

Maar in het Bagijnhof hielden de mensen zich druk bezig met de dagelijkse noodzakelijke dingen, wat zou het Bagijnhof zijn geweest zonder kapper? Wie kwam er niet bij kapper Ruiter om zich te laten scheren en knippen? Vader Ruiter, Siem en Piet hadden de handen vol aan de Medemblickermannen en één van de zussen was hulp bij het inzepen. Wat zullen er veel nieuwtjes zijn verteld over het wel en wee van de Medemblicker. Piet Ruiter heeft sinds enkele jaren zijn zaak gesloten, weg stukje nostalgie! Buurman Gerard van Onzenoort heeft het oude pand gekocht en hiermee zijn schoenenzaak kunnen uitbreiden.

Rechts: het winkeltje van de fam. Vermeulen.
Links: het oude Martinus met de vele appartementen.
Foto: eigendom mw. C. de Vries-Popma.

Tot slot over het doen en laten van de middenstanders uit die tijd besloten we toch nog even een bezoek in de plaatselijke bioscoop te nemen.

Ja, Medemblick had een bioscoop, de Scala Na de oorlog en bevrijding wilden we wel wat ontspanning, prachtig om te kijken naar het Polygonjournaal en de films van de studio's uit Engeland of de tekenfilms van Walt Disney.

Bij het uitgaan nog even in de Kruisstraat bij de automatiek van Niek en An Ruigewaard een hartige hap halen. De tijden werden beter, een zakje patat of kroket laten bak-

ken was wel een luxe, maar toch, het kon!

Voor een grotere bestelling moest je op een bel drukken, een klein luikje ging open, dan zag je alleen het hoofd van Niek, het was grappig om te zien, je praatte tegen een hoofd, noemde de bestelling, luikje dicht en na rustig wachten, weer luikje open, frietje zonder of met!

Medemblick bouwde aan de toekomst en geluk was toen heel gewoon!

C. de Vries-Popma

GROOT BALMASQUÈ

op ZATERDAG 10 APRIL 1926, in Hotel „het Wapen van Medemblick” te MEDEMBLICK.

Aanvang 's avonds 8 uur precies. Zaalopening 7½ uur.

Entrée f 0 50 voor gemaskerden; f 0,75 voor toeschouwers.

Aanmelding in het Hotel, tevens kaarten verkrijgbaar.